

T. C.
SIHHAT VE İÇTİMAİ
MUAVENET VEKÂLETİ
Neşriyatından
No 58

Property of
Frea Field Goodsell
14 Beacon St.
Boston
Mass.

Kara Kabarcık

(Şarbon)

Şarbon hastalığı hayvanlardan insanlara geçen mikroplu bir hastalıktır. Hayvanlarda yaptığı hastalığa " Dalak hastalığı " derler.

Şarbona tutulmuş hayvanların hararet dereceleri yükselir, birkaç saat içinde ölebildiği gibi ölmeyenlerin gövdesinde şişler hasıl olur, kan işerler. Şişlerin en çok görüldüğü yerler boğaz ve boyundur. Bu gibi hayvanlar kesildiğinde kanları pıhtılaşmaz.

Dalak hastalığı koyun, tiftik, karakeçi, sığır, deve ve tavşanlara mahsus hastalıktır. Fakat en ziyade çatal ayaklı hayvanlarla koyun ve keçilerde görülür. Nadir olarak şarbonlu hayvanların etlerini yiyen köpeklerde de görülmüştür.

Şarbon mikrobunun insandan insana geçmesi nadirdir. En ziyade, hastalıklı hayvanlarla temas eden ve bu gibi hayvanların et, deri, barsak, kıl, yün, kemik ve boynuzlarla uğraşanlarda görülür. Mikrobu öldürülmemiş tıraş fırçalarından da insana geçtiği vakidir. Mezbaha

dışında kesilmiş ve haytar muayenesinden geçmemiş kaçak etleri elleyüp yiyenlerde de çok defa tesadüt edilmektedir.

Şarbon hastalığının mikrobunu nasıl yayılır ve etrafa bulaşır?

Mikrop dalak hastalığına tutulmuş hayvanların kanlarında bulunduğu gibi bu hayvanların salya, sıdık ve gübrelerinde de bulunur. Hasta olan hayvanlar otladıkları mer'aları bu gibi ifrazlarla bulaştırırlar. Şarbondan ölmüş hayvanların leşlerine konan kara sinekler de mikrobunu insanlara bulaştırıp yayabilirler.

Şarbon mikrobunu sporu (tohumlu) olduğu için mutlak soğuk ve sıcaktan müteessir olmaz. Senelerce mer'alarda, ahırlarda ve toprak içinde yaşar ve hayvanlar arasında salgın yapabilir. Hasta hayvanların deri, et, barsak ve diğer mahsulatı ile uğraşanların ellerinde veya vücutlarında ezik, sıyrık ve ufak bir yara varsa mikrop o noktadan bedene girerek insanda (Karakabarcık) yapabilir.

Mikrop tozlara karışarak nefes borusundan ve hazım yolundan vücumuza girer ve bu suretle akciğerlerde ve barsaklarda şarbon hastalığı yapar. Hastalığın bu şekilleri çok tehlikelidir Bundan mada kaçak et yiyenlerin barsaklarında şarbon olması varittir.

Devri tefrih

Vücutun herhangi bir yerinden giren şarbon mikrobları 2 - 7 gün sonra insanda hastalığı meydana çıkarır.

Hastalık ârazları

Hasta hayvanlara temastan 2—7 gün sonra insanda iştahsızlık, kırıklık ve hararetin yükselmesile beraber mikrobun girdiği yerde bir "*kabarcık*," meydana çıkar ve gittikçe etrafı şişmeye ve ağrımaya başlar. Bazan yanlarında küçük yeni yeni kabarcıklar meydana çıkabilir. Buna da karakabarcık piçi derler. Karakabarcık çıktığı yere yakın lenf bezlerini şişirir. Hastalık şiddetli ise humma de şiddetli olur. Şüpheli kabarcıktan alınan sıvı veyahut zatürrieli kimselele alınan kan mikroskopla muayene edilerek şarbon mikrobunu görmek ve teşhis etmek mümkündür.

Tedavi

Şarbon hastalığına tutulanlar vakit geçirmeden serumla tedavi edilmeliler. Karakabarcığı kızdırmış demirle dağlayan halk nekinliği emin bir tedavi usulü değildir. Çünkü mikrobun toksinleri (zehirleri) kana karışırsa ölüm tehlikesi fazlalır. Serum tedavisi en emin bir tedavidir ve bunun içinde hemen doktora müracaat edilme idir.

Korunma

Hastalığın kaynağı şarbonlu hayvanlar olduğu için esaslı korunma çareleri sağlam hayvanlara şarbon aşısı yapılarak temin edilir.

Şarbondan ölen hayvanların hiç bir yerine elle temas edilmeksizin derin bir çukura gömülmeli ve üzeri sönmemiş kireç ile örtülmelidir, veyahut hayvanın leşi tamamen yakılır.

Kasaplık hayvanlar tıbbî ve baytarî muayenesi olan mezbahalarda kesildikten sonra satılığa çıkarılmalıdır. Muayene edilmemiş kaçak et'erin hastalık bulaşmasında çok ehemmiyeti vardır.

Baytar muayenesi yapılmadan evlerde kesilen şüpheli kurban etlerinden de insana hastalık geçeceği için dikkat lâzımdır. Deri, yün ve kıl gibi hayvanî maddelerle çalışanların ellerinde sıyrık bere, ve yara varsa lastik eldiven giymelidirler. Yara, sıyrık yoksa mikroblu ve şüpheli etleri elleyen kimse gözüne, dudağına ve vücudunun başka yerlerine mikrobun bulaştırılmaması için derhal sabunla yıkanmalıdır. Sporlu şarbon mikrobları toz, toprakla nefes borularına girebileceği için şüpheli yün ve kıllar ecza ile ve etüvde temizlendikten sonra kullanılmalıdır. Böyle mikrop-lu tozların nefes borularına girmemesi için maskeler kullanmak ta faideden hali değildir.

Şarbon tehlikeli bir hastalıktır. Hastalığa tutulan insanların serumla tedavisi mümkündür. Buna rağmen hastaların bazıları, hastalığın şiddetinden kurtulamayıp ölürler.

Şarbonlu hayvanlarla temas etmeyiniz !

Şarbonlu hayvanları öldürünüz ve derin gömünüz!

Şarbon insanda olsun, hayvanda olsun ihbarı mecburî bir hastalıktır.

Şarbona tutulmuş hastalar muhakkak bir hastane ve dispanserde tecrit edilerek tedavi edilmelidir. Hayvanları bu hastalıktan korumak için biricik çare aşılatmaktır.

Parasız dağıtılır.